

СЕКЦІЯ 5. ЕНЕРГЕТИЧНА НЕЗАЛЕЖНІСТЬ ТА ЗЕЛЕНИЙ КУРС ПОВОЄННОЇ ВІДБУДОВИ

УДК: 621.3:631.54

Хомюк Наталія,
д.е.н., доцент кафедри економіки, підприємництва та маркетингу
Волинський національний університет імені Лесі Українки,
м. Луцьк, Україна

Бардась Валерія,
студентка третього курсу факультету економіки та управління,
Волинський національний університет імені Лесі Українки,
м. Луцьк, Україна

Барилюк Софія
студентка третього курсу факультету економіки та управління,
Волинський національний університет імені Лесі Українки,
м. Луцьк, Україна

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ЕНЕРГЕТИЧНОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

Дослідження енергетичної системи має велику актуальність у сучасному світі з кількох причин. По-перше, енергетика є однією з найбільш важливих галузей, що забезпечує життєвий рівень людей. Енергетичні ресурси використовують для забезпечення тепла, світла, транспорту та інших потреб населення. Тому розвиток нових технологій та вдосконалення наявних процесів в енергетиці є критично важливим для забезпечення життєвих потреб населення. По-друге, енергетика впливає на довкілля. Дослідження енергетики

також важливі з точки зору збереження навколишнього середовища та зменшення негативного впливу енергетичної галузі на довкілля. По-третє, енергетика є важливою галуззю економіки. Розвиток нових технологій та посилення наявних процесів в енергетиці сприятимуть не лише підвищенню продуктивності та ефективності галузі, а й збільшенню прибутків та зростанню рівня економіки країни в цілому [1, 2]. Тому актуальність дослідження енергетичної системи виявляється в тому, що це галузь, що впливає на життя людей, навколишнє середовище та економіку.

Також слід підкреслити, що актуальність теми зеленого курсу повоєнної відбудови та модифікації методів і засобів розвитку енергетичної системи України у зв'язку з останніми подіями зростає дедалі більше з кожним днем, а питання енергетичної незалежності України хвилюють увесь світ та обговорюються все частіше. До того ж, ефективне функціонування енергетичної системи та дослідження природно-ресурсного потенціалу сприяють сталому розвитку регіону та держави в цілому, а ретельно продумана стратегія управління енергетичним сектором України та її вдосконалення підвищують нашу енергоефективність та енергонезалежність.

Звернемо увагу на те, що вплив росії і загрози енергетичній безпеці ЄС яскраво демонструють те, що здобуття енергетичної незалежності, в тому числі й активне використання зеленої енергетики та енергії з відновлюваних джерел, здатні позбавити світ від такої залежності у паливній сфері від росії, та зміцнити такі характеристики як самодостатність, самозабезпеченість та незалежність держави від коливань цін на паливо на світовому рівні.

Незважаючи на те, що ЄС значно розширює внутрішнє виробництво енергії з відновлюваних джерел, воно все ще не розвивається достатньо швидко, щоб досягти цілей, визначених Європейським Зеленим Курсом 2050, тому ЄС та його країни-члени аналізують перспективи розвитку енергетики за рахунок енергетичного обміну мережами із сусідніми країнами. Для Європейського Союзу країною-сусідом із значним потенціалом відновлюваної енергії є Україна. Існують два сценарії, що можуть сприяти позитивному розвитку даного сектору, а саме 1) що Україна перемогла, захищаючись від російського вторгнення, і 2) що війна закінчиться протягом року чи двох та розпочнеться величезний проект відновлення [3, с. 50–52].

Першими кроками до ефективного використання та збалансованого розподілу енергії в Україні є децентралізація. Враховуючи ситуацію з війною, саме створення індивідуальних стратегічних планів розвитку та використання благ паливно-енергетичних галузей для громад, областей і регіонів, здатні збільшити раціональне використання енергії та мінімізувати витрати на неї, за рахунок системного підходу та використання альтернативних джерел енергії в поєднанні з енергоощадними технологіями.

Але війна продовжує завдавати значної шкоди довкіллю України. Україна та її міжнародні партнери вже почали формувати бачення повоєнного відновлення України. Відбувається активний діалог як всередині країни, так і на міжнародному рівні. Масштаб заходів з повоєнного відновлення є безпрецедентним з часів II Світової війни, а їх реалізація матиме значний вплив на середньо- та довгостроковий розвиток України та всього регіону [4, с. 3].

Із усього вищезгаданого можна впевнено стверджувати, що саме зараз питання енергетичної незалежності України стоїть на першому місці, а зелений курс повоєнної відбудови трансформується до умов та обставин, з якими сьогодні зіткнулась Україна. Одним з найвагоміших та передових аспектів розвитку галузі енергетики є відновлювальна енергетика, роль якої стабілізувати макроекономічний баланс держави та забезпечити її максимальну самостійність.

Завдяки відновлюваній енергетиці електроенергія стає доступнішою. Вартість знижується, і клієнти платять менше. Поточні ціни на «зелену» електроенергію цілком конкурентоспроможні з цінами на електроенергію, вироблену з викопного палива, а іноді навіть нижчі. Крім того, викопне паливо потребує додаткових державних субсидій. Наявність розподілених джерел генерації, тобто вітрогенераторів малої потужності, дозволяє споживачам не тільки самостійно регулювати свій попит, але й отримувати дохід, постачаючи електроенергію в національну енергосистему [5].

«Зелені технології» можуть змінити подальшу перспективу залежності України від російського палива та можуть стати паливом «незалежності» в умовах війни в Україні. Енергія вітру насправді є енергією свободи та незалежності – це зумовлено природою самого вітру. Виробляючи електроенергію з енергії вітру, ми не залежимо від кількості та якості палива, умов його видобутку чи доставки,

наявності місць зберігання та утилізації відходів тощо в країнах. Все, що потрібно, це вітрогенератор і вітер, який є всюди на Землі. На відміну від нафти, газу чи ядерної енергії, вітер та інші відновлювані джерела енергії не можна використовувати як зброю [5].

Розглянемо дані на початок 2022 року (рис.1), які свідчать про те, що за загальною встановленою потужністю з ВДЕ лідерами серед усіх областей України є Дніпропетровська (1350,06 МВт), Херсонська (1139,65 МВт) і Миколаївська області (1121,16 МВт). На усі ці області припадає понад 37,3% усіх потужностей ВДЕ в Україні. Що стосується річного приросту, то найбільше нових об'єктів з ВДЕ у 2021 році було додано у Миколаївській (168,7 МВт), Одеській (149,1 МВт), Херсонській (145 МВт) та Запорізькій областях — 98,8 МВт. Цікаво зазначити, що саме ці чотири області, зокрема, лідирують й за встановленою вітроенергетичною потужністю [6].

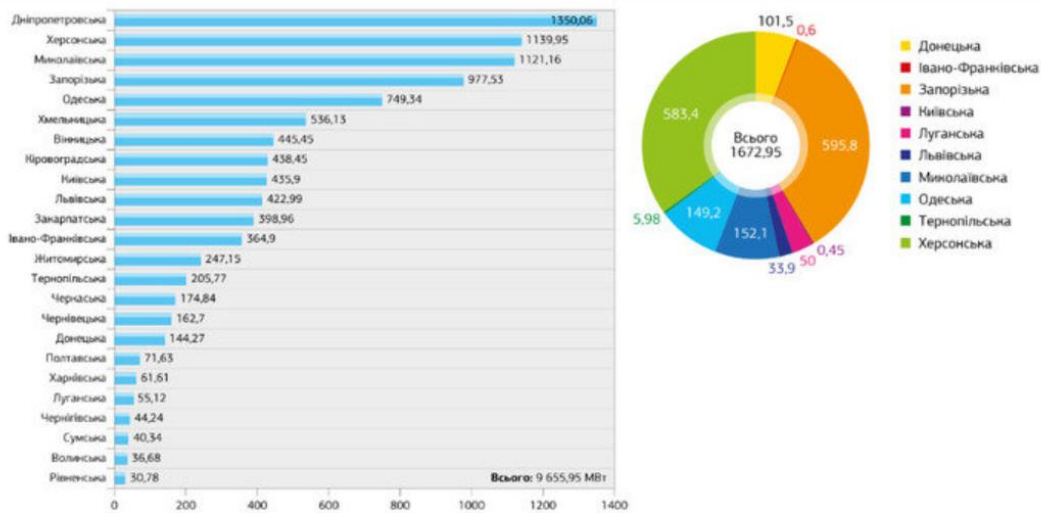

Рис. 1. Встановлена потужність ВДЕ за областями материкової частини України станом на 2021 р., МВт.

Рис. 2. Кругова діаграма: встановлена вітроенергетична потужність, МВт.

Джерело: [6].

Отже, все уже сказане означає те, що поряд з формуванням таких підходів для укріплення енергетичної незалежності аналогічним чином, Урядом України та міжнародними партнерами складається план Зеленого Курсу повоєнного відновлення, який враховує кліматичні аспекти та стратегію просування зеленої енергетики. Іншими словами, завдяки моделі зеленого відновлення, яка включає перш за все, відновлення природи та розумне

використання природних ресурсів, розвиток і розширення зелених фондів, стратегічне планування з використанням економіки майбутнього та реформ щодо клімату та довкілля, в тому числі підвищення рівня якості життя та зелені інвестиції, і звичайно фінансування та активне використання здобутків НТП у паливній галузі, під час використання відновлювальної енергії та зеленої енергетики, ми можемо бути енергетично незалежними та впевнено й успішно крокувати Зеленим Курсом повоєнної відбудови.

Список використаних джерел:

1. Павліха Н. В., Цимбалюк І.О. Управління проектами у паливно-енергетичній сфері. *Сучасні тренди підготовки фахівців з управління проектами та програмами* : матеріали підсумкової наук.-практ. конф., 23 квіт. 2018 р. Луцьк, 2018. С. 173–175.
2. Khomiuk N., Pavlikha N. Economic security of development of rural territories in Ukraine. *International Journal of New Economics and Social Sciences*. 2018. № 1(7). P. 119–130.
3. Ващенко А. В., Побоченко Л. М. Перспективи розвитку відновлюваних джерел енергії в Україні після закінчення війни з рф. *Економіко-правові аспекти господарювання: сучасний стан, ефективність та перспективи*: матеріали VIII Міжнар. науково-практ. конф., м. Одеса, 23–24 верес. 2022 р. 2022. С. 50–52.
4. «Зелене» повоєнне відновлення України: візія та моделі. Аналітична записка. – Ресурсно-аналітичний центр «Суспільство і довкілля» (2022). URL: https://dixigroup.org/wp-content/uploads/2022/08/green_recovery.pdf (дата звернення: 09.03.2023).
5. Шабала О., Бардась В. Альтернативні джерела енергії, як інструменти підвищення енергетичної безпеки України та співпраця з Польщею у воєнний період. *Соціально-компетентне управління та безпека підприємницьких структур в умовах воєнної економіки*: збірник тез I Міжн. наук.-практ. інтернет-конф. Луцьк, 2022. С. 294-298.
6. Омельченко В. Сектор відновлюваної енергетики України до, під час та після війни. *Центр Разумкова*. URL: <https://razumkov.org.ua/statti/sector-vidnovlyuvanoyi-energetyky-ukrayiny-do-pid-chas-ta-pislya-viyny> (дата звернення: 11.03.2023).
7. Павліха Н.В., Цимбалюк І.О., Хомюк Н.Л., Войчук М. В., Савчук А.Ю., Коломечюк В.В., Цимбалюк С.М. Безпека сталого розвитку регіонів та територіальних громад України на засадах інклюзивного зростання: монографія. Луцьк : Вежа-Друк. 2022. 514с.
8. Цимбалюк І. О. Інклюзивний розвиток регіону в умовах фінансової децентралізації: теорія, методологія, практика : монографія. Луцьк : Вежа-Друк, 2019. 340 с.